

1 Computer als schrijfgerei bij centrale examens

De computer is als schrijfgerei toegestaan bij alle centrale examens, voor alle kandidaten. In het bijzonder is gebruik van de computer als schrijfgerei zinvol voor kandidaten met een motorische beperking. In het kort volgen hier enkele aandachtspunten bij gebruik van de computer als schrijfgerei.

1.1 Veilige opslag tijdens het werk

Niets is vervelender dan het kwijtraken van gemaakt werk. Bij gebruik van de computer als tekstverwerker is het daarom essentieel om te zorgen dat het gemaakte werk zeer frequent wordt opgeslagen. De systeembeheerder kan hiervoor zorgen. Het is aan te raden het gemaakte werk niet op de computer zelf te bewaren, maar op een server in het netwerk of op een usb-stick. Mocht de computer crashen en niet meer te gebruiken zijn, dan kan de kandidaat op een andere computer verder werken. Het risico van een stroomstoring kan worden voorkomen door de kandidaat op een laptop met een opgeladen batterij te laten werken.

De naamgeving van het bestand moet zodanig zijn, dat het eenvoudig terug te voeren is naar de kandidaat die het werk gemaakt heeft. Het is aan te raden dat de kandidaat ook in zijn tekst zijn naam en examenummer vermeldt.

1.2 Geen toegang tot verboden materiaal

De kandidaat mag geen toegang hebben tot hulpmiddelen die bij het centraal examen niet zijn toegestaan. Behalve bij de centrale examens waarbij de kandidaat mede beoordeeld wordt op spelling, mag hij een tekstverwerkingsprogramma gebruiken met ingeschakelde spellingscontrole.

De centrale examens waarbij de spellingcontrole NIET is toegestaan zijn: Nederlands vwo, Nederlands havo, Nederlands GL/TL, Nederlands KB – papier en Nederlands BB – papier.

Op de tafel van de kandidaat mag ook een papieren woordenboek liggen. Toegang tot een digitaal woordenboek, een (digitale) encyclopedie, e-mail en internet is niet toegestaan.

Evenmin mag een ander toegang hebben tot het door de kandidaat gemaakte werk.

Er zijn geen nadere voorschriften over de wijze waarop de school hiervoor moet zorgen. Het is aan de school om te bepalen of dit het eenvoudigst is te realiseren middels een van het netwerk losgekoppelde machine, of dat het mogelijk is om binnen het netwerk verboden communicatie te blokkeren. Volledigheidshalve: ook goed toezicht is belangrijk.

1.3 Kandidaten met een dyslexieverklaring

Leerlingen met een dyslexieverklaring kan worden toegestaan de spellingcontrole uitsluitend bij de volgende centrale examens in te schakelen: Nederlands vwo, Nederlands havo, Nederlands GL/TL, Nederlands KB – papier en Nederlands BB – papier. Alleen als de kandidaat daadwerkelijk spellingfouten maakt, worden conform het correctievoorschrift punten in mindering gebracht.

1.4 Na het afsluiten van de zitting

Na afsluiting van de zitting wordt het werk uitgeprint, en door de kandidaat en een van de toezichthouders getekend. De kandidaat zal zelf naam en examenummer al hebben vermeld in zijn tekstbestand, zo niet, dan kan dat nog op de print worden aangevuld. De print geldt daarna als het officiële examendocument dat naar de correctoren gaat. Het verdient aanbeveling, de tweede-correctie-school vooraf op de hoogte te stellen. Als men daar het gebruik van de computer niet gewend is, kan dat tijdens de correctie vragen oproepen.

1.5 Combinatie met audio/spraaksynthese en pdf

De computer kan ook worden gebruikt voor het weergeven van het examen op het beeldscherm, dat daarna geschikt is voor spraaksynthese (omzetten van tekst in spraak). Voor kandidaten met recht op audio is dit geoorloofd. Het is in beginsel goed mogelijk om op één computer zowel de tekst (in pdf) te hebben, als het schrijfdeel (tekstverwerker). Dat vergt echter wel enige oefening en is dus alleen zinvol als de kandidaat er in de voorafgaande periode ook mee heeft gewerkt.

2 Veel gestelde vragen

Mag de kandidaat zijn eigen laptop bij het CE gebruiken?

De voorschriften zeggen daarover niets. Het is aan de school om te bepalen of in dat geval een controle op verboden zaken goed mogelijk is, zie [paragraaf 1.2](#).

Moet het gebruik van de computer aan de inspectie worden gemeld?

Omdat in beginsel het computergebruik voor alle kandidaten is toegestaan, hoeft strikt formeel het gebruik van de computer niet aan de inspectie te worden gemeld. Als echter de school besluit dat sommige kandidaten wel toe te staan (m.n. de dyslectische kandidaten) en andere niet, ligt het in de rede de inspectie hiervan op de hoogte te stellen samen met de andere aanpassingen die de directeur t.b.v. kandidaten met een leesbeperking toestaat, zoals audio of tijdverlenging.

Mag de school helemaal zelf bepalen wie de computer gebruikt?

Het is de schooldirecteur die beslist. Zoals bij alle beslissingen is het daarbij wel zaak dat hij zijn beslissing kan verantwoorden. Hij kan computergebruik toestaan voor alle kandidaten die dat wensen. Of alleen voor de dyslectische kandidaten voor wie hij op grond van het deskundigenrapport aanpassingen meldt (zoals tijdverlenging of audio). Een willekeurige toewijzing (bijvoorbeeld door loting) van een beperkt aantal beschikbare computers is niet verstandig.

Mag de computer bij alle vakken worden gebruikt?

De computer is toegestaan als schrijfgerei bij alle vakken. Bij het ene vak wel meer zinvol dan bij het andere. De school kan het ook toestaan voor speciale groepen kandidaten, bijvoorbeeld de dyslectische kandidaten.

Mag de computer gebruikt worden of moet de kandidaat zijn antwoorden in de uitwerkbijlage schrijven?

Bij sommige centrale examens worden uitwerkbijlagen geleverd. Soms is het praktisch niet goed mogelijk dat de kandidaat op een andere manier antwoordt dan via de uitwerkbijlage.

Dat is bijvoorbeeld het geval als de opdracht luidt om in een figuur van de uitwerkbijlage iets te tekenen. In dat geval is iedere kandidaat voor zijn antwoord aangewezen op de uitwerkbijlage en zal beantwoording via de computer praktisch onmogelijk zijn. De uitwerkbijlage is in zulke gevallen een noodzakelijk hulpmiddel.

Er zijn ook centrale examens waarbij de uitwerkbijlage niet noodzakelijk is, maar de kandidaat (en de correctoren) wel behulpzaam kan zijn bij de structurering van het werk. In dat geval is de uitwerkbijlage een toegestaan hulpmiddel waarvan het gebruik niet verplicht is. Een voorbeeld daarvan is de uitwerkbijlage bij de schrijfofdracht in cse Nederlands GL/TL. Deze schrijfofdracht mag dus ook met de computer worden gemaakt. Wel ligt het in de rede dat de directeur de school van de tweede corrector hierover van tevoren informeert (bij voorbeeld onder verwijzing naar deze tekst) en dat deze informatie in het proces-verbaal wordt vermeld.